

# PRVI KARAŠEVSKI UC ITELJI

vineri, 02 octombrie 2015

Povjesni arka Castilia Manea-Grgin objavljuje u Zagrebu  
2012. godine knjigu Povijest karaševskih Hrvata u rumunjskom Banatu (16.-18.  
stolje e).

## Knjiga

je zapravo doktorska dizertacija spomenute autorice, obranjena na Filozofskom  
fakultetu u Zagrebu, 2004., na Odsjeku za povijest. Autorica je podrijetlom iz  
Rumunjske, no ve dugo godina živi i radi u Zagrebu. Od 1. ožujka 1998. radi na  
Institutu "Ivo Pilar" u Zagrebu, a u rujnu 2011. postala je naslovna docentica  
na Odsjeku za romanistiku Filozofskog Fakulteta Sveu ilišarita u Zagrebu.

## Do

sada je objavila deset izvornih znanstvenih, jedan pregledni znanstveni i dva  
stru na rada, uglavnom u asopisima ili me unarodnim publikacijama, te 101  
natuknicu u "Hrvatskoj enciklopediji". Kao autorica je prezentirala ukupno  
dvanaest radova na znanstvenim skupovima, od toga devet na me unarodnim  
skupovima, uglavnom u inozemstvu.

Knjiga Povijest karaševskih Hrvata u rumunjskom Banatu sadrži  
pet opširnih poglavlja, osim uvodnog dijela, zaključka, priloga i popisa izvora  
i literature. Autorica posvje uje veliko dio ove knjige zadnjem poglavlju Proces opismenjavanja i nastanak lokalne  
inteligencije kod  
karaševskih Hrvata u 18. stolje u. U ovom poglavlju autorica govori  
o po ecima školstva u našim krajevima koje je  
povezano s prisutnošću isusovaca, te navodi podatke o izgradnji prve  
škole u Karaševu i prvom doma em u itelju, Luki Kati u, zatim o školama u  
drugim mjestima koje su tako er dobile doma e u itelje. Osim slijeda  
karaševskih u itelja, istražen je i njihov materijalni i društveni status, izgradnja školskih zgrada,  
podaci o u enicima, školskim predmetima, udžbenicima i sli no o kojima ima višestruke  
informacija od po etka školskih reformi u cijeloj Monarhiji 1774. godine.

Ondje uz crkvu, prvu školu u Karaševu osnovao je otac Mihovil Lovini  
koji je u Karaševu djelovao od 1726. do 1730. godine, gdje je svakodnevno  
pou avao djecu. U to vrijeme, odnosno 1726. po ele su se voditi i matice  
krštenih, vjen anih i umrlih koje su se do danas o uvale u župnom arhivu. Tako  
saznajemo da je u Karaševu istodobno bio  
i poseban u itelj, Ludimagister, Ivan Brozovi , nepoznata podrijetla.  
Brozovi evo mjesto preuzeo je iste godine petnaestogodišnjak, Ivan Segau i ,  
podrijetlom iz Dalmacije, koji je ostao na u iteljskoj službi 27 godina. Nakon  
što je Ivan Segau i umro u sije nju 1757., novi karaševski u itelj postao je  
Luka Kati , prvi u itelj karaševskog podrijetla, koji se spominje na toj  
dužnosti od studenog 1758. do velja e 1766. godine. U kolovozu 1768. spominje  
se kao glavni u itelj i karaševac Petar Turna, koji je bio 26-godišnjak i koji  
je imao i najdulji staž, od 43 godine, me u u iteljima karaševskih naselja u to  
vrijeme. Po rangu je drugi u itelj u Karaševu bio 26. godišnjak Marko Dobra, ije je mjesto  
preuzeo potkraj 1789. godine Đure Turna.

Druga, manja, karaševska mjesta dobila su u itelje tek 1780. godine. U  
Nermi u i Jabal i su, tako er, od 1780-tih do po etka 19. stolje a u itelji

bili mještani. Godine 1781. u itelj u Nermi u bio je esnaestogodišnjak Đure Hacegan, koji je ostao na toj dužnosti sve do smrti u svibnju 1805. godine. Idu i se da je paralelno objavljao i funkciju kneza Nermeta. Idu i je u itelj u Nermi u bio Nikola Hacegan. U Jabal i se 1781. spominje kao u itelj Ivan Ifka. On je na toj dužnosti ostao dugo, do listopada 1808., a idu eg mjeseca ve je u mjestu novi u itelj Ivan Beul.

Navedene škole, najvjerojatnije od drva ili sli njih netrajnih materijala, s vremenom su propale. Kasniji izvori, navode da je školske zgrade u Karaevu, Nermetu i Jabal i izgradila Carska komora, potkraj 18. i na po etku 19. stolje a. U Karaevu izgra ene su dvije školske zgrade. Gornja škola nalazila se na podru ju crkve i župe i imala je dvorište, a druga školska zgrada nalazila se u donjem dijelu mjesta i imala je vrt. Škola u Nermi u izgra ena je 1790., a ona u Jabal i, tek 1818. godine.

## U

U sljede em broju Gran ice govorit emo i o kolama u drugim karaevskim mjestima koje su tako er dobile doma e u itelje, o materijalnom i društvenom statusu u itelja i o u enicima karaevskih škola.

Lina Tincul